

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти
Кафедра природничо-математичних дисциплін
та інформатики в початковій освіті**

Плахотський О. В.

**Методичні рекомендації щодо проведення
лабораторних занять із курсу**

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«МИСТЕЦТВО»
(ОБРАЗОТВОРЧЕ)**

Слов'янськ – 2023

УДК 373.3.016:73/76(072)

М54

Плахотський О. В.

Методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять із курсу «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)» / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» ; уклад. О. В. Плахотський. Слов'янськ, 2023. 33 с.

Методичні рекомендації стануть у пригоді студентам педагогічних вишів – майбутнім учителям початкових класів, працівникам методичних кабінетів та вчителям початкової ланки освіти.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до навчальної та робочої програм із курсу «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)».

У методичних рекомендаціях представлено: тему, план лабораторного заняття, питання до обговорення, вправи до тем, літературу, інформаційний матеріал, конкретні завдання та методичні поради щодо їхнього виконання, завдання для самостійної роботи, перелік контрольних питань для перевірки знань.

Рецензенти:

Федь В. А. – завідувач кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін, доктор філософських наук, професор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Федь І. Є. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Відповідальний за випуск: Євтухова Т. А. – завідувачка кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті кандидат педагогічних наук, доцент ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Верстка: Плахотський О. В. – старший викладач кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті

Автор: Плахотський О. В. – старший викладач кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № від) як методичні рекомендації для фахівців
зі спеціальності 013 Початкова освіта.

Вступ

Методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять із курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)», мають на меті забезпечити здобувача необхідним обсягом теоретичних знань, практичних умінь та навичок, і дисципліни в початкових класах відповідно до вимог Нової української школи, а також підготувати його до свідомого образотворчо-художнього навчання та виховання молодших школярів.

Провідна роль у формуванні особистості належить учителю початкових класів, адже саме він закладає фундаментальні основи духовності, освіченості, культури та естетичного досвіду дитини. В умовах модернізації національної системи освіти постає необхідність переосмислити накопичену практику підготовки педагогів початкової школи, які не повною мірою використовують потенціал різних видів мистецтва. Запропоновані автором методичні рекомендації допоможуть майбутнім учителям початкових класів розширити межі власного досвіду образотворчого мистецтва та оволодіти практичними навичками мистецької самопідготовки. Образотворче мистецтво є невід'ємною частиною духовного життя особистості, воно концентровано презентує навколишній світ у художньо-образній формі, акумулює в собі багатий естетичний досвід людства. На його визначальній ролі у становленні творчої особистості наголошував видатний український педагог В.О. Сухомлинський, підкреслюючи, що мистецтво – це час і простір, у якому живе краса людського духу. Як гімнастика випрямляє тіло, так мистецтво випрямляє душу.

Згідно з основними положеннями Концепції Нової української школи фахівець-початківець повинен мати фундаментальні знання та професійні вміння і навички діяльності зі свого профілю, досвід творчої та дослідницької діяльності для вирішення нових проблем, сформовану потребу безперервного самостійного поповнення знань, досвід соціально-оцінної діяльності. Це формується саме в процесі практичної роботи студентів на заняттях і під час самостійного їхнього виконання в умовах дистанційного навчання..

Лабораторні заняття інтегрують теоретико-методологічні знання та практичні вміння і навички студентів у єдиному процесі діяльності навчально-дослідницького характеру. Тематика лабораторних робіт визначена відповідно до теоретичного курсу і відповідає робочій програмі дисципліни.

В умовах дистанційного навчання, викликаного карантинном через ковід та військовими діями після 24 лютого 2022 року зростає роль самостійної роботи студентів у тому числі й при виконанні лабораторних занять. Самостійна робота – це планова пізнавальна, організаційно і методично спрямована діяльність студентів, здійснювана за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його особистої участі. Кожна визначена тема містить запитання і завдання для самопідготовки, контрольні завдання для самостійної роботи, вправи практичного і творчого характеру, а також список рекомендованої літератури для цілеспрямованого опрацювання матеріалу. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

Методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять із курсу «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)» сприяють розширенню творчих можливостей студентів у техніці і технології як малюнку, графіки, так і живопису. Знання про властивості та якості художніх матеріалів покликані допомогти здобувачам досягнути гармонії в художньому і матеріально-технічному аспектах їхньої творчої діяльності.

Консультації щодо виконання лабораторних робіт студенти можуть отримати у викладача згідно з графіком.

Лабораторна робота № 1

Тема: Малюнок. Малюнок як основа всіх видів зображення

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка.

Питання до обговорення

1. Види малюнка: лінійний і тоновий, тривалий малюнок і нарис.
2. Матеріали і техніка виконання малюнка.
3. Організація і устаткування робочого місця. Підготовка матеріалів і приналежностей до роботи.
4. Робота олівцем і гумкою.
5. Вправа в проведенні ліній і нанесенні тону.
6. Технічні прийоми олівцем малюнка: лінія, штрих, тон.

Вправа 1

Нанесення і побудова крапок. Графічний вигляд роботи.

(Завдання виконується без використання розмічальних інструментів).

Вправа 2

Нанесення ліній різного характеру. Графічний вигляд роботи.

(Завдання виконується без використання розмічальних інструментів).

Етапи виконання робіт

1. За допомогою олівця на аркуші паперу провести лінії вертикальні і горизонтальні, з легким натисненням на олівець і посиленням.
2. За допомогою олівця і методу координат ділимо лінію на рівні частини.
3. За допомогою олівця на аркуші паперу провести допоміжні тонкі лінії для побудови кривої лінії.
4. За допомогою олівця на аркуші паперу провести допоміжні тонкі лінії для побудови кола.

Вправа 1

а) легке натиснення на олівець

б) з посиленням натисненням на олівець

Вправа 2

Лінії діляться на 2, 4, 8, 3, 6, 5 частин.

Вправа 3

Побудова кривої лінії. Метод побудови кривої лінії

Вправа 4

Побудова круглої форми. Метод побудови кола

Вправа 5

Нанесення штрихування на площину паперу. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати лінійний малюнок трьох прямокутників розміром 5x10 або 7x15см .
2. Заштрихувати 1-й прямокутник вертикальними, 2-й горизонтальними, 3-й похилими лініями. Обережно, не виходячи за межі контура.

Вправа 6.

Обережно, не виходячи за межі контура, заповнити прямокутник тоном (за допомогою штрихування). Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

На аркуші паперу за допомогою олівця виконати лінійний малюнок трьох прямокутників розміром 5x10 або 7x15см .

1. Заштрихувати 1-й, від світлого з плавним переходом до темного тону; 2-й, від темного до світлого тону; 3-й, від світлих сторін до затемнення середині.

Контрольні питання

1. Які матеріали і приладдя застосовуються при роботі в малюнку?
2. Яке положення олівця в руці при роботі над малюнком?
3. Що відноситься до образотворчих засобів в малюнку?
4. Що таке лінійний та тональний малюнок?
5. Які види малюнка застосовуються в образотворчому мистецтві?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Проведіть декілька ліній різної довжини і товщини в різних напрямках: вертикально, горизонтально, з різним нахилом, паралельні, пересікаючі одну одну.

Вправа 2

Намалюйте квадрат, прямокутник, трикутник, коло. Переверити геометричну правильність форм.

Вправа 3

Намалюйте два різних по величині прямокутника і порівняйте їх пропорції, за допомогою методу координат.

Лабораторна робота № 2

Тема: Основи кольорознавства. Колір і прийоми роботи фарбами

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Живопис як вигляд образотворчого мистецтва.
2. Фарби, вживані в живописі.
3. Властивості кольору. Спектр. Основні і складені кольори.
4. Поняття світле та насиченість, теплі, холодні кольори, відтінки.
5. Обладнання і організація робочого місця. Підготовка матеріалів і приладдя до роботи.
6. Матеріали до виконання роботи.
7. Вправи по роботі з кистю і фарбами.
8. Технічні прийоми, що виконуються фарбами: заливка, розтяжка і змішування фарб. 9. Способи роботи з акварельними фарбами, послідовна (лесування) і «Ала прима».

Вправа 1

Нанесення фарби на площину паперу. Заливка.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати лінійний малюнок прямокутників розміром 5x10 або 7x15см.
2. За допомогою фарби і кисті залити рівним тоном поверхню паперу, не виходячи за межі контура, способом лесування.

Вправа 2

Нанесення фарби на площину паперу. Розтягування кольору (від темного до світлого і від світлого до темного).

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати лінійний малюнок прямокутників розміром 5x10 або 7x15см.
2. За допомогою фарби і кисті залити тоном поверхню паперу, не виходячи за межі контура, додаючи необхідну кількість води, добиваючись поступового освітлення фарби.

Вправа 3

Нанесення фарби на площину паперу. Вливання кольору, створення додаткового кольору .

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати лінійний малюнок прямокутників розміром 5x10 або 7x15см.
2. За допомогою фарби і кисті виконати, вливання кольору в колір і накладення одного кольору на іншій не виходячи за межі контура.

Вправа 4

Складання колірної композиції. Змішування фарб з використанням ахроматичної, хроматичної, теплої і холодної гами кольорів.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу ф.А-3 за допомогою олівця виконати чотири довільні лінійні малюнки. За допомогою фарби і кисті виконати колірне рішення в ахроматичній, хроматичній (контрастною), теплій і холодній колірній гамі.

- а) в ахроматичній, хроматичній;
- б) у теплій і холодній колірній гамі.

Контрольні питання

1. Які фарби для живопису застосовуються в школі?
2. Які кольори є основні?
3. Як досягається складений колір і яка гама?
4. У чому полягає різниця ахроматичної і хроматичної колірної гами?
5. Яка колірна гама є теплою, а яка холодною?
6. Яка послідовність роботи з фарбами?
7. Які способи роботи з акварельними фарбами?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Не визначаючи олівцем лінійний малюнок, зволоживши папір (мет. по сирому) виконати заливку одним кольором.

Вправа 2

Не визначаючи олівцем лінійний малюнок, зволоживши папір (мет. по сирому) виконати розтяжку одним кольором.

Вправа 3

Не визначаючи олівцем лінійний малюнок, зволоживши папір (мет. по сирому) виконати вливання кольору в колір.

Вправа 4

Виконати не складні орнаментальні композиції, використовуючи родинні кольори.

Вправа 5

Виконати ескіз декоративної композиції за принципом гармонійного поєднання контрастних кольорів.

Лабораторна робота № 3

Тема: Форми предметів та їхнє зображення

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ.

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Малювання умовно-плоских предметів.
2. Поняття про форму.
3. Поняття про пропорції і будову.
4. Малюнок і послідовність його виконання, принцип побудови.
5. Виконання і хід роботи над малюнком осіннього листочка, гілочки, рослин, кольорів.
6. Робота з акварельними фарбами при малюванні умовно-плоских предметів.

Завдання 1

Малюнок осіннього листочка. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка.

Завдання 2

Малюнок осіннього листочка. Живопис.

Етапи виконання робіт

1. Використовуючи фарби виконати колірне вирішення малюнка.

Контрольні питання

1. Які малюнки називаються умовно-плоскими?
2. Як визначається пропорційне відношення будови?
3. Як виконується послідовність малюнка?
4. Принцип побудови малюнка?
5. Стадії побудови навчального малюнка умовно-плоских предметів?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Намалювати нескладний геометричний орнамент із зразка.

Вправа 2

Намалювати композицію з використанням рослинних елементів (гілочка з плодами, квіти і так далі).

Лабораторна робота № 4

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малювання умовно-плоских предметів. Малюнок метелика. Композиція з використанням малюнків метеликів, жучків, рослинного світу

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Малювання умовно-плоских предметів.
2. Поняття про форму.
3. Поняття про пропорції і будову.
4. Малюнок і послідовність його виконання, принцип побудови.
5. Виконання і хід роботи над малюнком метелика, бабки, жука.
6. Робота з фарбами при виконанні малюнка з ускладненою колірною гаммою.

Завдання 1 Малюнок метелика. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка.
2. Використовуючи фарби виконати колірне вирішення малюнка.

Завдання 2

Малюнок метелика. Животис.

Завдання 3

Малюнок бабки. Графічний вигляд роботи

Контрольні питання

1. Який принцип побудови малюнка умовно-плоских предметів від загального до частному?
2. Які основні прийоми використовуються при побудові лінійного малюнка з натури?
3. Які малюнки називаються симетричними?
4. Яка послідовність виконання малюнка умовно-плоских предметів фарбами?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконати декілька нарисів метелика, визначивши пропорційне відношення її частин.

Вправа 2

Виконати зарисовки риб, визначивши пропорційне відношення її частин, створити узагальнений образ риб.

Лабораторна робота № 5 Контрольна робота.

Тема: Різновиди і технології виконання малюнків

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Монотіпія. Метод роботи.
2. Мозаїка фарбою. Метод роботи.
3. Малюнок на кольоровому фоні. Метод роботи.

Завдання 1

Творча композиція на вільну тему.

Контрольні питання

1. Які види робіт можна використовувати при роботі акварельними і гуашевими фарбами?
2. Який метод використовується в роботі монотипія?
3. Який метод малювання використовується в роботі мозаїка фарбою?
4. Який метод малювання використовується в роботі на кольоровому папері?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконати зображення узорів в смузї з використанням прийомів роботи пензлем способом примикання на кольоровому фоні (у один колір).

Вправа 2

Виконати зображення дерев, фруктів, овочів, квітка у вазі пензлем без попереднього контура (малювання без передачі форм).

Вправа 3

Виконати композицію акварельними фарбами по сирому (малювання без передачі форм).

Лабораторна робота № 6

Тема: Малювання предметів, обмежених площинами. Графіка. Малювання з натури предметів у фронтальній і кутовій перспективі. Закономірності світлотіні

Графічний вигляд роботи

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка.

Питання до обговорення

1. Поняття про предметну і картинну площини.
2. Закони спостережної перспективи.
3. Поняття про форму, пропорції і будову (конструкції), об'єм предметів і їхнього положення в просторі.
4. Класифікація форм за їх будовою.
5. Принцип побудови малюнка предметів з натури у фронтальній перспективі.
6. Принцип побудови малюнка предметів з натури в кутовій перспективі.
7. Принцип малювання тіл обертання.
8. Виконання і хід роботи над малюнком предмету з натури в перспективі.

Завдання 1

Малюнок з натури куба у фронтальному положенні.

Етапи виконання робіт

На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи з однією точкою сходу.

Завдання 2

Малюнок із натури куба в кутовому положенні.

Етапи виконання робіт

На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи з двома точками сходу.

Завдання

Малюнок з натури тіл обертання циліндра і конуса.

Етапи виконання робіт

На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи.

Контрольні питання

1. Що таке лінійна перспектива?
2. Що означають поняття: предметна, картинна площина, промінь зору, лінія горизонту, точка сходу.
3. Яке значення має лінія горизонту для зображення предметів.
4. Як виконується побудова малюнка куба, якщо він розташований вищим, нижче або на рівні лінії горизонту.
5. Як виконується побудова малюнка тіл обертання.

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте побудову куба, розташованого на різних рівнях після відношення до лінії горизонту (вище за лінію горизонту, на рівні лінії горизонту, під випадковим кутом і у фронтальному положенні).

Вправа 2

Виконаєте побудову циліндра, що стоїть на горизонтальній площині, розташований нижче і вище за лінію горизонту.

Вправа 3

Виконаєте побудову циліндра в лежачому горизонтальному положенні.

Вправа 4

Виконаєте побудову шестигранної призми.

Вправа 5

Виконаєте побудову з натури фігур під випадковим кутом до лінії горизонту.

Вправа 6

Виконаєте побудову з натури фігур, в основі яких лежать тіла обертання

Лабораторна робота № 7

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малюнок з натури групи предметів з передачею просторових і тональних стосунків

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка.

Питання до обговорення

1. Малювання предметів з натури в перспективі.
2. Поняття про форму, пропорції і будову (конструкції), об'єм предметів та їхнього положення в просторі.
3. Класифікація форм за їх будовою.
4. Закони наглядової перспективи.
5. Виконання і хід роботи над малюнком. Послідовність його виконання.
6. Передача просторових і тональних стосунків, фактури матеріалу за допомогою штрихування.

Завдання 1

Малюнок з натури групи предметів. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи.
2. Нанести штрихування, враховуючи просторові і тональні стосунки.

Контрольні питання

1. Що означають поняття предмети з обмеженими площинами?
2. Як виконується побудова малюнка з натури групи предметів?
3. Яке розташування світлотіні на предметах гранованої форми?
4. Яке розташування світлотіні на тілах обертання?
5. Який порядок виконання тонального малюнка?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте побудову групи предметів з різним розташуванням фігур.

Вправа 2

Складіть і намалюйте постановку з трьох-чотирьох геометричних тіл із передачею просторових і тональних стосунків.

Вправа 3

Малювання групи предметів по пам'яті і уяві.

Лабораторна робота № 8

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малювання з натури групи предметів. Натюрморт. Графіка. Закономірності світлотіні

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка.

Питання до обговорення

1. Малювання об'ємних предметів з натури.
2. Поняття про форму, пропорції і будову (конструкції), об'єм предметів і їхнього положення в просторі.
3. Класифікація форм за їх будовою.
4. Закони наглядової перспективи.
5. Виконання і хід роботи над малюнком. Послідовність його виконання.
6. Передача просторових і тональних стосунків, фактури матеріалу за допомогою штрихування.

Завдання 1

Малюнок натюрморту. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи.
2. Нанести штрихування, враховуючи просторові і тональні стосунки, фактуру матеріалу.

Використовуючи закон світлотіні передати освітлення предмету.

Контрольні питання

1. Що означає поняття натюрморт?
2. З чим можна порівняти прості формою побутові предмети?
3. Які стадії використовуються при малюванні натюрморту?
4. Який матеріал використовується для фону драпіровки?
5. З якого етапу треба починати передавати тональне відношення в штрихуванні?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте малюнок з натури прямокутних фігур під випадковим кутом до лінії горизонту (книга, коробка, ящик, шкатулка і ін.).

Вправа 2

Виконаєте малюнок з натури предметів, в основі яких лежать тіла обертання (кржжска, чашка, ваза каструля, відро і ін.).

Вправа 3

Виконання малюнків з натури різними графічними матеріалами (вугілля, пастель, сангіна).

Лабораторна робота № 9

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малювання з натури групи предметів. Натюрморт. Техніка виконання гризайль

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Малювання об'ємних предметів з натури фарбою.
2. Поняття про форму, пропорції і будову (конструкції), об'єм предметів і їхнього положення в просторі.
3. Класифікація форм за їх будовою.
4. Закони спостережної перспективи.
5. Основні прийоми і послідовність виконання навчального натюрморту.

6. Передача просторових і тональних стосунків, фактури матеріалу за допомогою фарби.

Завдання 1

Малюнок натюрморту фарбою одного кольору. Графічний вигляд роботи.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи.
2. Виконати малюнок, враховуючи просторові і тональні стосунки, фактуру матеріалу використовуючи фарби.

Контрольні питання

1. Що таке ракурс?
2. Який колір фарби використовується при малюванні гризайль?
3. Який матеріал використовується для фону драпіровки?
4. Які характеристики враховуються при визначенні тонових стосунків?
5. Які стадії ми використовуємо при малюванні натюрморту?
6. Яка послідовність роботи над натюрмортом в техніці гризайль?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконайте цей натюрморт в звичайній колірній гамі.

Вправа 2

Виконайте малюнок з натури предметів, в основі яких лежать тіла обертання (кухоль, чашка, ваза каструля, відро і ін.).

Вправа 3

Виконання малюнків з натури різними графічними матеріалами (вугілля, пастель, сангіна).

Лабораторна робота № 10

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малювання з натури групи предметів. Натюрморт . Живопис

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Малювання об'ємних предметів з натури фарбою.
2. Поняття про форму, пропорції і будову (конструкції), об'єм предметів і їхнього положення в просторі.
3. Закони наглядової перспективи.
4. Основні прийоми і послідовність виконання навчального натюрморта в кольорі.
5. Передача просторових і тональних стосунків, фактури матеріалу за допомогою фарби.

Завдання 1

Малюнок натюрморта фарбою. Живопис.

Етапи виконання робіт

1. На аркуші паперу за допомогою олівця виконати побудову малюнка за законом лінійної перспективи.
2. Виконати малюнок, враховуючи просторові і тональні стосунки, фактуру матеріалу використовуючи фарби.

Контрольні питання

1. Що відображає жанр натюрморта?
2. Яка послідовність роботи над натюрмортом?
3. Як досягається передачі об'єму предметів і простору в натюрморті?
4. Яка послідовність роботи над натюрмортом?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте натюрморт з двох предметів нескладної форми на кольоровому фоні драпірування (предмети побуту, фрукти, овочі).

Вправа 2

Виконаєте натюрморт з предметів побуту і іграшки (акварель, гуаш).

Вправа 3

Змалюєте групу з 2-3 предметів, визначите загальний тоновий і колірний стан постановки, взаємний вплив теплих і холодних кольорів. Для постановки потрібно узяти контрастні за кольором і предмети, що чітко відрізняються формою, розташовані поблизу один від одного в неглибокому просторі.

Лабораторна робота № 11

Тема: Форми предметів і їх зображення. Малювання інтер'єру.

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

- 1. Малювання інтер'єру з врахуванням однією точкою сходу.*
- 2. Малювання інтер'єру з обліком двома точками сходу.*
- 3. Виконання і хід роботи над малюнком.*
- 4. Послідовність побудови малюнка кімнати.*

Завдання 1

Малюнок інтер'єру з однією точкою сходу.

Завдання 2

Малюнок інтер'єру з двома точками сходу.

Контрольні питання

- 1. Що означає перспектива і яка її роль в малюванні з натури?**
- 2. Що таке інтер'єр?**
- 3. З чого починають малювання інтер'єру?**
- 4. Яка послідовність малюнка інтер'єру?**

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Користуючись правилами наглядової перспективи, намалюйте три види внутрішнього приміщення з предметами меблювання.

Вправа 2

Малюнок інтер'єру з натури з врахуванням однієї і двох точок сходу (учбова аудиторія, хол, коридор).

Вправа 3

Перегляд і аналіз репродукцій із зображеннями інтер'єру.

Лабораторна робота № 12

Тема: Анімалістичні малюнки. Малювання птахів і тварин

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

- 1. Рух і пози птахів і тварин.*
- 2. Характерні особливості загальних форм птахів і тварин.*
- 3. Особливості положення птахів і тварин в просторі.*
- 4. Конструктивно - анатомічна будова тварин, птахів.*
- 5. Пропорції в загальних комплексах маси тіла, птахів і тварин.*
- 6. Виконання і хід роботи над малюнком птахів, тварин.*

Завдання 1

Малюнок птахів.

Завдання 2

Малюнок тварин.

Контрольні питання

- 1. До якого жанру образотворчого мистецтва відносяться малюнки із зображенням тварин, птахів і таке інше.**
- 2. Які характерні особливості загальних форм птахів і тварин.**
- 3. Послідовність роботи над малюнком птахів і тварин.**
- 4. Способи роботи над тривалим малюнком нарисом птахів і тварин.**

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконати короткострокові начерки, замальовки олівцем птахів, тварин, риб і таке інше.

Вправа 2

Виконати тривалий малюнок птахів, тварин, риб і таке інше (Олівець, фарби на вибір.)

Вправа 3

Створити композиційне рішення з використанням тварини та рослинного світу. (Завдання виконується фарбами.)

Лабораторна робота № 13

Тема: Малюнок голови людини. Портрет

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Конструктивно-анатомічна будова голови людини.
2. Будова і пропорції голови.
3. Особливості просторового розташування.
4. Виконання і хід роботи над малюнком голови людини.

Завдання 1

Схематична будова голови.

Завдання 2

Малюнок голови людини. Портрет.

Контрольні питання

1. Для чого необхідне знання будови голови людини?
2. Які головні пропорції людської голови?
3. Яка послідовність роботи над малюнком голови людини?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Створіть окремі малюнки олівцем: ока, носа, рота, вушної раковини, розібравши їх анатомічну будову.

Вправа 2

Виконати короткострокові начерки, замальовки олівцем голови людини.

Вправа 3

Виконати тривалий малюнок голови людини.

Лабораторна робота № 14

Тема: Зображення людини. Малюнок людини

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Конструктивно-анатомічна будова людини.
2. Будова і пропорції людини.
3. Особливості пропорцій дитячої людини і дорослої.
4. Особливості просторового розташування людини в статиці, динаміці.
5. Прийоми і послідовність виконання малюнка людської фігури.

Завдання 1

Схематична будова фігури людини.

Завдання 2

Малюнок фігури людини в статиці.

Завдання 3

Малюнок фігури людини в динаміці.

Контрольні питання

1. Для чого необхідне знання будови фігури людини?
2. Які головні пропорції людського тіла?
3. Як змінюються пропорції тіла людини залежно від віку?

4. Яка послідовність роботи над малюнком фігури людини?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконати схематичні накидання фігури в різних положеннях (матеріал олівець).

Вправа 2

Виконати начерки з фігури дітей і дорослої людини в різних положеннях (не менше 4-5 нарисів).

Вправа 3

Виконаєте олівцем тривалий малюнок фігури людини з передачею пропорції, положенням форм в просторі, індивідуальні риси моделі, використовуючи лінійно-об'ємне рішення.

Лабораторна робота № 15

Тема: Пейзаж

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-3, олівець, гумка, вугілля, туш, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Пейзаж в образотворчому мистецтві.
2. Види пейзажу.
3. Композиція пейзажу.
4. Колір в пейзажі.
5. Пейзаж як фон в тематичному малюванні.
6. Малюнок дерев.
7. Основи закону повітряної перспективи.
8. Малюнок пейзажу з використанням лінійної і повітряної перспективи.

Завдання 1

Малюнок елементів пейзажу.

Завдання 2

Малюнок пейзажу.

Контрольні питання

1. Чим визначаються різновиди пейзажного жанру?
2. Що є головним в зображенні пейзажу?
3. Якими засобами передається простір в пейзажі?
4. Скільки планів виділяється в пейзажі?
5. Чому залежить різниця в кольорі різних планів пейзажу?
6. Що називається пейзажною картиною?
7. Що називається пейзажним етюдом?
8. На які етапи ділиться робота над пейзажем?
9. Яка роль зарисовок окремих мотивів природи?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконайте зарисовки елементів пейзажу: пеньок дерева, група каменів, листя і стебла рослинності щавлю, лопуха (олівець, вугілля, туш).

Вправа 2

Намалюйте пейзаж з нескладною будовою, будинок з деревом, дорога з телеграфними стовпами. Виберіть мотив з глибоким простором, з чітко вираженими планами (олівець, вугілля, туш).

Вправа 3

Намалюйте багатоплановий пейзаж з тоновим опрацюванням піднебіння, землі, води і так далі. Виберіть такі мотиви, аби добре були помітні прояви лінійної і повітряної перспективи.

Лабораторна робота № 16

Тема: Дизайн. Оформлювальна графіка. Емблема. Значок. Логотип

Матеріали і приладдя необхідні для виконання вправ

Папір А-4, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Закономірності і засоби композиції в оформлювальній графіці.
2. Правила побудови композицій з використанням умовно-стилізованого зображення.
3. Види композиційного будуючи і різні залежності.

4. Виразні засоби композиції.
5. Стилзація зображень.
6. Шрифт. Види шрифтів.
7. Використання шрифтів в оформлювальній графіці.

Завдання 1

Виконати ескіз з використанням умовно-стилізованого зображення.

Завдання 2

Виконати макет: емблема, значок, логотип (на вибір).

Контрольні питання

1. Що означає логотип, знак, емблема і їх використання.
2. На яких законах ґрунтується композиція в оформлювальній графіці.
3. Яка роль кольору в композиційному вирішенні емблеми, значка, логотипу.
4. Основні види композиційних буд.
5. Види шрифтів.
6. Матеріали використовувані при виконанні емблеми, значка, логотипу.

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте стилізацію зображень метеликів, риб, голублячи, природного світу, архітектура і так далі.

Вправа 2

Художнє написання вітання, девізу, слогану і так далі.

Вправа 3

Виконати ескіз святкової листівки, запрошення і т.д.

Лабораторна робота № 17

Тема: Тематична композиція

Матеріали і приладдя необхідні для виконання завдань і вправ

Папір А-3, олівець, гумка, фарби, пензлик.

Питання до обговорення

1. Особливості тематичної композиції.
2. Тематичне малювання в художественно- творчому розвитку школяра.
3. Виразні засоби тематичного малюнка (композиція, малюнок, колорит, світлотінь і так далі).
4. Зв'язок малювання на теми з малюванням з натури і іншими видами робіт по образотворчій діяльності.
5. Малювання і послідовність виконання малюнка на теми з довколишнього життя і ілюстрацію казок.

Завдання 1

Виконати композиційний малюнок на тему з довколишнього життя.

Завдання 2

Виконати композицію на тему з казок, літературних творів. Ілюстрація.

Контрольні питання

1. Що таке композиція художнього твору?
2. Що таке композиційний, тематичний або смисловий центр картини?
3. Що таке ритм і яке значення він має при створенні композиції?
4. На яких композиційних принципах будується картини?
5. Яке значення мають ескізи при вирішенні композиційних завдань?

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Виконаєте окремі елементи композиції (малювання дерев, зарисовок людини і тварин, казкових і літературних персонажів, окремих предметів, атрибутів - посуд, костюм і так далі), необхідних для передачі вмісту при малюванні на певну тему.

Вправа 2

Виконаєте ескіз композиції з довколишнього життя (формат А-4).

Вправа 3

Виконаєте ескіз композиції літературного або казкового твору (формат А-4).

Лабораторна робота № 18

Тема: Методика викладання занять образотворчого мистецтва

Матеріали і приладдя необхідні для виконання завдань і вправ.

Зошит, лінійка, ручка, фломастери, фарби.

Питання до обговорення:

1. Мета і завдання навчання і розвитку молодших школярів на уроках малювання.
2. Дидактичні принципи у викладанні образотворчого мистецтва в початкових класах.
3. Міжнаочні зв'язки уроків образотворчого мистецтва з іншими уроками.
4. Технічні засоби навчання і наочні посібники в естетичному розвитку школярів молодших класів.
5. Принцип і структура шкільної програми по образотворчому мистецтву. Структура і типи уроків по образотворчому мистецтву. Особливості методики навчання і виховання на уроках образотворчого мистецтва в сільській малокомплектній школі.

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Підготовка дидактичного матеріалу для проведення уроків в школі «Схемне зображення». Таблиця.

Лабораторна робота № 19

Тема: Методика проведення занять по малюванню з натури, по пам'яті і уяві. Методика проведення занять по малюванню на теми

Матеріали і приладдя необхідні для виконання завдань і вправ

Папір А-3, олівець, гумка, лінійка, фарби, пензлик, зошит, ручка, фломастери.

Питання до обговорення

1. Мета і завдання навчання і розвитку молодших школярів на уроках малювання з натури.
2. Зв'язок малювання з натури з іншими видами занять по образотворчому мистецтву.

3. Устаткування уроку малювання з натури.
4. Тематичне малювання в початкових класах. Роль тематичного малювання в розвитку творчої фантазії, спостережливості і розумовій активності школярів, в їх художньо-естетичному вихованні.
5. Методика перевірки малюнків школярів. Принцип і критерії оцінки малюнків.

Завдання 1

Скласти методичну розробку уроку.

Завдання для самостійної роботи

Вправа 1

Скласти план-конспект уроку.

Рекомендована література (основна)

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 30.03.2023).
2. Концепція «Нова українська школа». МОН України. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 30.03.2023).
3. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель із початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : Наказ Міністерства № 2736 від 23.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 30.03.2023).
4. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 30.03.2023).
5. Базильчук Л. В. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до організації позакласної роботи в загальноосвітніх школах: Монографія. Умань.: ВПЦ «Візаві», 2018. 287 с.
6. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. К.: Видав. Дім «Слово», 2019. 296 с.
7. Котляр В.Ф. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : 2018.
8. Ярова О. Б. Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2018. 410 с.

Рекомендована література (допоміжна)

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і допов. К.: Вища школа, 2017. 190 с.
2. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва. Рівне, 2019. 75 с.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. К. Кондор, 2018. 200 с.
4. Яремків М. М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Т. Підручники і посібники, 2019. 112 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України : сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 30.03.2023).
2. НУШ : сайт. <https://nus.org.ua/> (дата звернення: 30.03.2023).
3. Інститут модернізації змісту освіти : сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/> (дата звернення: 30.03.2023).
2. Освіта. Уа : сайт. URL:<https://osvita.ua/> (дата звернення: 30.03.2023).

Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=625>

РЕЦЕНЗІЯ

на методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять з курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)», для факультету початкової, технологічної та професійної освіти,

013 Початкова освіта

Розробник: Плахотський О. В.,

старший викладач кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті

Одним із найважливіших завдань Нової української школи в питанні формування особистості сучасної людини є гуманізація виховання, одним із елементів якого є естетичне виховання.

Формування нової генерації студентської молоді з творчим мисленням є потребою суспільства на сучасному етапі його розвитку. Невід'ємною частиною культури, одним із визначальних її проявів є образотворче мистецтво.

Методичні рекомендації, що рецензуються, передбачають розкриття найважливіших етапів розвитку історії українського та всесвітнього образотворчого мистецтва, аналіз його головних напрямків, характеристику видів, жанрів; навчання студентів основам образотворчого мистецтва – малюнку, живопису, тематичній та декоративній композиції; формування умінь користуватися образотворчо-виразними засобами в малюнку, живопису, композиції; розвиток художнього мислення, творчого уявлення, зорової пам'яті, образотворчих здібностей та ін.

Навчально-виховні завдання, що поставлені перед курсом, побудовано і реалізуються у змісті трьох основних видів навчальної роботи: основах образотворчого мистецтва (малюнок, живопис, тематична композиція), декоративно-ужиткового мистецтва, декоративно-оформлювальній роботі, методиці викладання образотворчого мистецтва в початкових класах.

Ураховуючи складну ситуацію, що склалася в навчальному процесі, методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять, припускають значний акцент на самостійну роботу.

Загалом, методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять із курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)» є актуальними для підготовки фахівців у сфері мистецьких дисципліни в початкових класах відповідно до вимог Нової української школи.

Рецензент:

завідувач кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін,

докт. філос. н., проф.

В. А. Федь

РЕЦЕНЗІЯ

на методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять з курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» (образотворче)», для факультету початкової, технологічної та професійної освіти,

013 Початкова освіта

Розробник: Плахотський О. В.,

старший викладач кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті

Освітня галузь «Мистецтво» в початковій школі є однією з ланок неперервної мистецької освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями художніх компетенцій основної школи.

Сучасне розуміння професіоналізму фахівця художньо-педагогічного профілю вимагає позиціонувати його як людину культури, яка активно впливає на духовний розвиток і моральні цінності тих, кого навчає і виховує.

На сучасному етапі розвитку вищої школи важливим є формування у здобувачів навичок самостійності, креативного мислення і практичного застосування знань, адже вміння і бажання самостійно і творчо працювати є одним із головних критеріїв, що характеризують готовність фахівця до професійної діяльності. Тому завдання методичних рекомендацій щодо проведення лабораторних занять припускають значний практичний обсяг на самостійну роботу.

Методичні рекомендації щодо проведення лабораторних занять передбачають системне виконання завдань до процесу навчання, кінцевою метою якого має стати максимальне розкриття індивідуальних можливостей та саморозвиток особистості кожного здобувача, формування його художньо-педагогічної компетентності. Спрямовані на формування спеціальних, професійних умінь і навичок, художньо-ціннісних орієнтацій, творчих інтересів, пов'язаних зі змістом художньо-педагогічної діяльності і практики навчання образотворчому мистецтву у початковій школі.

Рецензовані методичні рекомендації розроблені за всіма вимогами, що висуваються до методичних матеріалів такого плану і можуть бути рекомендовані для підготовки студентів першого(бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рецензент:

канд. пед. наук, доцент кафедри

теорії і практики початкової освіти

І. Є. Федь